

Raadsvoorstel

Categorie	: Initiatiefvoorstel
Onderwerp	: Burgerberaad Land van Cuijk
Datum	: 12 december 2025
Initiatiefnemer	: Thomas van der Meer (D66)
Portefeuillehouder	: Burgemeester Marieke Moorman
Team	: Griffie
Nummer raadsvoorstel	: RIS 2026-R-12
Datum raad	: 5 februari 2026
Agendapunt raad	: 16

Voorgesteld besluit

Voorgesteld wordt om:

1. in de mogelijkheden voor participatie door inwoners het burgerberaad toe te voegen als een instrument dat door de raad kan worden ingezet;
2. hiertoe de notitie Burgerberaad Land van Cuijk 2026 vast te stellen waarin de spelregels voor het houden van een beraad worden vastgelegd.

Samenvatting

In het streven naar het vernieuwen en versterken van de democratie en burgerparticipatie is een burgerberaad een nieuw instrument, dat van toegevoegde waarde kan zijn. Een burgerberaad houdt in dat een representatieve groep gelote inwoners zich buigt over een vooraf meegegeven vraagstelling over een complex onderwerp dat leeft in de samenleving en bij de politiek. Hiermee wordt de aanwezige kennis, kunde en ervaring van onze eigen inwoners benut om tot een oplossing te komen. Via het inzetten van een burgerberaad als aanvullend instrument van lokale democratie, wordt de betrokkenheid van inwoners bij complexe (politieke) vraagstukken vergroot en de kloof tussen burgers en politiek verkleind.

Beoogd doel

Dit voorstel dient tot:

- het ontwikkelen van een toegankelijke manier van nieuwe lokale democratie voor onze inwoners om mee te praten en te adviseren over onderwerpen die hen aangaan;
- het versterken van het vertrouwen tussen inwoners en politiek.

Aanleiding

Ook in het Land van Cuijk leeft de wens om na te denken over hoe we de democratie anno nu goed invulling kunnen geven, zodat de stem van inwoners beter doorklinkt in wat we doen. Met alle nieuwe technologische mogelijkheden en inspirerende ideeën uit den lande en de wereld, zien wij voldoende kans om inwoners nog meer te betrekken bij de democratische besluitvorming over onderwerpen die gaan over hun leefomgeving. Land

van Cuijk is een gemeente die aan de slag wil als het gaat om inwonerbetrokkenheid. De opkomst bij verschillende politieke bijeenkomsten is wisselend en vaak horen we dan vooral dezelfde mensen spreken.

Hoe werkt het?

In een burgerberaad worden vijf fases onderscheiden:

1. aanloop;
2. ontwerp;
3. loting;
4. beraad;
5. vervolg.

De eerste stap is dat de initiatiefnemer een vraag formuleert. Meestal is die initiatiefnemer de politiek (met als uitgangspunt: de gemeenteraad), maar de vraag kan ook uit de samenleving komen. Daarna neemt de initiatiefnemer afstand; de opzet, samenstelling en procesbegeleiding zijn allemaal in handen van een onafhankelijke organisatie.

Niet alle vraagstukken vragen om een burgerberaad. Een burgerberaad is van toegevoegde waarde indien het betrekking heeft op een complex vraagstuk:

- het onderwerp heeft betrekking op de gehele gemeente, niet op een afzonderlijke kern of wijk;
- het onderwerp heeft meerdere invalshoeken, welke verkend moeten worden voordat er een oplossing wordt gekozen;
- er spelen mogelijk conflicterende opvattingen/waarden;
- er zijn diverse oplossingsrichtingen, waaruit een keuze moet worden gemaakt en die winnaars en verliezers kennen.

In het proces van burgerberaad worden stakeholders en het grote publiek betrokken.

Het burgerberaad resulteert in een rapport met concrete aanbevelingen. Deze aanbevelingen hebben het karakter van een zwaarwegend advies, mits deze financieel, juridisch en praktisch ook uitvoerbaar zijn.

De aanbevelingen worden teruggelegd bij de gemeenteraad zodat deze met inachtneming hiervan, samen met eventuele andere uitkomsten (kennis en inzichten) van participatie een besluit kan nemen.

Rol van de raad

Een initiatief tot het organiseren van een burgerberaad kan komen vanuit de raad, het college, de burgemeester of uit de samenleving. Het is aan de gemeenteraad om te beslissen of een onderwerp geschikt is om een burgerberaad te starten. Dit vraagt van de gemeenteraad niet alleen afbakening van het onderwerp, maar ook de bereidheid om afstand te nemen, te vertrouwen op de inbreng vanuit de inwoners en in een slotsessie de aanbevelingen van de gelote inwoners serieus te overwegen.

Participatie binnen de representatieve democratie stelt het politieke primaat van de volksvertegenwoordiging niet ter discussie. Het laatste woord en het besluit of/hoe om te gaan met de aanbevelingen is aan de gemeenteraad. Dit moet voor aanvang van het burgerberaad kraakhelder zijn.

Via duidelijke communicatie, onder andere door informatieavonden en uitnodigingen per brief, zullen burgers worden geïnformeerd over het proces, inclusief de loting. Tijdens het

burgerberaad zorgt de gemeente ervoor dat het burgerberaad kan plaatsvinden en dat het rapport met aanbevelingen niet alleen aan de raad, maar ook via een persconferentie aan inwoners en stakeholders wordt gepresenteerd.

Voortraject

- Uit de behandeling van de programma begroting 2024 bleek dat een groot deel van de raad zich zou kunnen scharen achter het idee van een burgerberaad.
- Een motie van D66 over het opstellen van een verordening van het burgerberaad haalde het niet, maar er werd door meerdere fracties steun uitgesproken voor het in de toekomst organiseren van een burgerberaad.
- Er is een eerder initiatiefvoorstel ingediend. Bij de behandeling bleek een behoefte om in een thema-avond meer informatie te delen over het burgerberaad. Deze is geweest op 27 februari 2025.
- Daarna is het initiatiefvoorstel aan de hand van opmerkingen vanuit de raad en het college (wensen en bedenkingen), en de opbrengst van de thema-avond aangepast. Dit heeft geleid tot het voorliggende bijgestelde initiatiefvoorstel uit de raad.

Argumenten

1.1 Versterken en verrijken

Een burgerberaad kan de lokale democratie versterken en het raadsdebat verrijken met oplossingsrichtingen die inwoners zelf aandragen.

1.2 Het is van belang om te blijven werken aan het vernieuwen van de democratie

Een gezonde democratie is meer dan een keer in de vier jaar stemmen. Dat vraagt om contact met inwoners tussendoor. Daarom is er een brede betrokkenheid van inwoners nodig. Tegelijk zien we dat steeds meer mensen, met name ook jongeren, afhaken en in problemen komen gezien de huidige economische en maatschappelijke ontwikkelingen (zoals de coronaperiode). Dit kan bij inwoners reden zijn om niet mee te willen doen aan de lokale politiek, terwijl dit wel direct hun eigen leefomgeving raakt.

1.3 Meedoen aan lokale democratie

Het instrument burgerberaad biedt een aanvullende en vergaande mogelijkheid voor inwoners om op een intensieve en eigentijdse manier mee te doen aan de lokale democratie.

1.4 Aanvullend participatie-instrument

Het burgerberaad is een aanvullend instrument van inwonersparticipatie, naast bestaande vormen als bewonersinitiatieven, adviesraden, thema-avonden, etc. Via de invulling van het begrip kernendemocratie wordt actief nagedacht over en uitvoering gegeven aan de burgerparticipatie op kernenniveau binnen onze gemeente. De ervaringen die we opdoen met een burgerberaad kunnen worden gebruikt om ook deze bestaande vormen verder te verbeteren.

Kanttekeningen

1.1 Doe het goed of doe het niet

Als een burgerberaad niet goed gebeurt, is er een groot risico op teleurstelling en verzwakking van burgerbetrokkenheid. Dit goed doen houdt in dat er commitment is over het volgende:

- vooraf **duidelijkheid** over wat er met de aanbevelingen gebeurt;

- aanbevelingen hebben het karakter van een **zwaarwegend advies**;
 - breed **draagvlak** in raad, college en directie (en bij eventuele stakeholders) om aanbevelingen op te volgen, mits passend binnen de vooraf gestelde kaders;
 - **urgentie** genoeg bij het vraagstuk;
 - voldoende **tijd, middelen en capaciteit**;
 - heldere **kaders** wat betreft uitvoerbaarheid: financieel, juridisch en praktisch;
 - **vertrouwen** in vermogen van inwoners om met oplossingen te komen.
- Kortom, we nemen de 10 gouden regels voor een goed burgerberaad¹ in acht welke in de notitie nader aan bod komen.

1.2 Vertrouwen versterken

Het college zet zich met name in om via de wijk- en dorpsraden de contacten met de inwoners te onderhouden en te bouwen aan wederzijds vertrouwen tussen gemeente en inwoners. Juist om de positie van dorps- en wijkraden bij inwonersparticipatie in de waarde te laten, kan het onderwerp van een burgerberaad geen betrekking hebben op een afzonderlijke kern of wijk maar moet het onderwerp betrekking hebben op de gehele gemeente.

1.3 Aanbevelingen

Er moet vooraf duidelijkheid zijn over hoe om te gaan met de aanbevelingen aan de raad.

1.4 Kosten

Voor de organisatie van een burgerberaad is geld nodig. Vooralsnog worden de kosten voor de organisatie van één burgerberaad begroot op € 210.000,- (zie notitie). De kosten van een burgerberaad worden sterk bepaald door de loting (zeer arbeidsintensief) en het beraad op zich, dat feitelijk bestaat uit het organiseren van een aantal bijeenkomsten. Dit laatste omdat het gebruikelijk is de deelnemers een vergoeding te geven voor deelname aan het burgerberaad. In dit voorliggende voorstel worden geen uitgaven gereserveerd. Het is aan de gemeenteraad om op het moment dat er gedacht wordt over het inzetten van een burgerberaad gelijktijdig ook alle faciliteiten en bijkomende kosten te reserveren.

1.5 Ondersteuning

Ook vraagt een burgerberaad om de inzet van ambtelijke ondersteuning voor het uitzoeken van gegevens en het bijstaan van de deelnemers.

1.6 Kennis en ervaring opdoen

Het instrument van een burgerberaad is nieuw en daar moeten we in onze gemeente ook kennis en ervaring mee opdoen. De hoop is dat als aan alle randvoorwaarden wordt voldaan dat het beraad tot een positieve afdrank leidt bij de deelnemers, stakeholders en gemeenteraad. Tegelijkertijd geldt ook hier, dat waar geleerd wordt, ook fouten worden gemaakt. We weten van tevoren niet wat het resultaat is van een burgerberaad. Dat is spannend, maar in ieder geval moet de instelling van het burgerberaad als een uitdaging worden gezien.

¹ De 10 gouden regels zijn afkomstig van het Bureau Burgerberaad, kennispunt voor burgerberaden en democratische versterking (www.bureauburgerberaad.nl).

1.7 Aanvullend instrument

Via kernendemocratie wordt reeds invulling gegeven aan inwonersparticipatie om in te spelen op de karakteristieken van al onze kernen en wijken. Het burgerberaad is een aanvullend instrument van inwonersparticipatie en meer gericht op vraagstukken voor de gemeente als geheel. Bezien moet worden op welke wijze de invoering van een burgerberaad als instrument kan worden ingepast.

1.8 Overige betrokkenen

De gemeente is slechts één van de spelers. Hoe de stakeholders, onze partners, in te passen? Als de stakeholders in onvoldoende mate betrokken worden in het proces van het burgerberaad, mist het eindrapport draagvlak en daarmee slagkracht. Een groot deel van de uitvoering ligt namelijk bij onze partners. Daarmee is betrokkenheid een belangrijke randvoorwaarde voor succes.

1.9 Procedure

Met het instellen van een burgerberaad als instrument via dit initiatief voorstel is er nog geen burgerberaad georganiseerd. De procedure is dat de raad bij afzonderlijk besluit een onderwerp en vraagstelling bepaalt waarvoor het burgerberaad als een instrument voor participatie wordt ingezet. Dit gebeurt aan de hand van een startnotitie, waarin nader wordt ingegaan op de procedure (zoals de rol van betrokken stakeholders en inwoners), de financiën, de communicatie en de wijze waarop met de aanbevelingen uit het burgerberaad wordt omgegaan.

Relevante kaders en wettelijke grondslag

Artikel 33 Reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad Land van Cuijk 2024 en artikel 147a Gemeentewet.

Het college heeft de gelegenheid om, binnen tien dagen nadat het ter kennis is gesteld van het initiatiefvoorstel, schriftelijk wensen en bedenkingen met betrekking tot het voorstel ter kennis van de raad te brengen.

Financiën

Voor het organiseren van een burgerberaad zijn momenteel geen middelen gereserveerd in de begroting. De post Kernendemocratie is de aangewezen post voor de financiering van een burgerberaad. Dit vraagt in een voorkomend geval om een besluit van de raad, waarbij het ter beschikking staande budget wellicht vraagt tot het maken van keuzes.

Participatie

Niet van toepassing.

Communicatie/afstemming

Als de raad instemt met het inzetten van het burgerberaad als instrument, zal dit actief onder de aandacht worden gebracht van onze inwoners. In het bijzonder bij de wijk- en dorpsraden. Als er een burgerberaad wordt georganiseerd dan kent dat zijn eigen communicatietraject.

Vervolg(traject)

- het initiatiefvoorstel wordt conform artikel 33 van het Reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad Land van Cuijk 2024 schriftelijk ingediend bij de voorzitter, en via deze ter kennis gebracht van het college;
- nadat het college schriftelijk wensen of bedenkingen ter kennis van de raad heeft gebracht of kenbaar heeft gemaakt hiertoe niet te zullen overgaan, dan wel nadat de termijn van 10 dagen (waarbinnen het college schriftelijk diens wensen en bedenkingen kenbaar kan maken) is verlopen, wordt het voorstel op de agenda van de eerstvolgende raadsvergadering geplaatst;
- als de schriftelijke oproep hiervoor reeds verzonden is, wordt het voorstel op de agenda van de daaropvolgende raadsvergadering geplaatst.

Bijlagen

Bij dit voorstel horen de volgende beslisdocumenten en bijlagen:

- Raadsbesluit (concept);
- a. Notitie burgerberaad Land van Cuijk 2026;
- b. Reactie college 13 januari 2026 op initiatiefvoorstel D66 Burgerberaad.

Namens de fractie D66,

Thomas van der Meer